

[5. 1.]

I. NEDERLANDSCH (OOST-) INDIË.**II. SURINAME.****III. CURAÇAO.****GELEIDENDE BRIEF.**

*Aan den Heer Voorzitter
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.*

's-Gravenhage, den 17 September 1883.

Ik heb de eer dezen ten geleide te doen strekken van het Koloniaal Verslag van 1883, tot welks aanbieding, overeenkomstig art. 60, 1ste lid, der Grondwet, door den Koning machtiging is verleend. Afgedrukt zijn tot dusver de hoofdstukken **A** tot en met **L** van het Oost-Indisch verslag, zoome de beide West-Indische verslagen, een en ander met de bijlagen, en verder eene bijlage behoorende tot hoofdstuk **N** van het Oost-Indisch verslag, waarin onder anderen is opgenomen eene toelichting van nieuwe regelen omtrent de benoembaarheid en uitzending van rechterlijke en administratieve ambtenaren voor den dienst in Nederlandsch-Indië.

Van de drie laatste hoofdstukken van het Oost-Indisch verslag zal, evenals verleden jaar, elk vel, zoodra het is afgedrukt, aan de leden der Kamer worden toegezonden, ten einde zooveel mogelijk te gemoet te komen aan het meermalen te kennen gegeven verlangen om ook die hoofdstukken te kunnen raadplegen tijdens de behandeling van de Indische begrooting.

De Minister van Koloniën,

F. G. VAN BLOEMEN WAANDERS.

[5. 2.]

VERSLAG.**A. Grondgebied en bevolking.****§ 1. Grondgebied.**

Weder gingen verscheidene onafhankelijke Battaksche landschappen in de streken, grenzende aan het gouvernement Sumatra's Westkust, — hunne onderlinge oorlogen moede — er toe over om zich onder de Nederlandsche soevereiniteit te stellen. Aan verzoeken om invoering van ons rechtstreeksch bestuur werd echter geen gevolg gegeven dan nadat de Regeering zich door een plaatselijk onderzoek nopens de toestanden in het in te lijven gebied had doen voorlichten en de overtuiging verkregen had dat hoofden en bevolking zich bewust waren van de plichten die de nieuwe verhouding tot het Gouvernement voor hen zou in het leven roepen. Uit hoofdstuk **C**, § 4, kan nader blijken welke uitbreiding 's Gouvernements rechtstreeksch gebied in het noorden der residentie Tapanoli in 1882 en in het begin van 1883 weder verkregen heeft.

In de verslagen van 1871 (blz. 39) en 1872 (blz. 38) is melding gemaakt van de destijds verrichte werkzaamheden ter vaststelling van de lengteverschillen tusschen Batavia en Singapore en tusschen Singapore en Madras door middel van telegraphische observatiën, om te kunnen geraken tot eene volkomen juiste bepaling van de geographische ligging van Batavia beoosten Greenwich. Ten einde uit de verrichte waarnemingen eene conclusie te kunnen afleiden, had men nog eenige opgaven uit Madras noodig, die eerst in het afgelopen jaar zijn ontvangen. Dientengevolge is nu bevonden dat de lengte van Batavia beoosten Greenwich, waarvoor tot dusver was aangenomen 106° 48' 7" 5, inderdaad bedraagt 106° 48' 25" 5. Dit verschil van 18" is derhalve ook toe te passen op de tot dusver verschafte opgaven nopens de ligging van alle andere plaatsen in den Indischen archipel (en dus ook op die voorkomende in de tabel als bijlage SS opgenomen in den Regeerings-almanak van Nederlandsch-Indië voor 1883, deel 1).

§ 2. Bevolking.

De bij het einde van 1881 verzamelde gegevens omtrent

de bevolkings-statistiek van Nederlandsch-Indië worden in aansluiting aan de opgaven in het vorig verslag voor komende, wederom in gelijken vorm als vroeger medege-deeld, thans evenwel met bijvoeging van een staat, vermeldende het aantal der gedurende 1881 op Java en Madura en in de Buitenbezittingen in de registers van den burgerlijken stand ingeschreven geboorten, huwelijken, echtscheidingen en sterfgevallen. Men vindt de verschillende tabellen hierachter afgedrukt als bijlagen A nos. I-IX. Voor zooveel noodig zij aangeteekend dat de cijfers betreffende de sterkte der inlandsche bevolking op Java en Madura berusten op de door de dessahoofden gerapporteerde mutatiën ingevolge de voorschriften van Indisch Staatsblad 1880 n°. 81.

B. Opperbeheer.

In Juli 1882 bracht de Gouverneur-Generaal, vergezeld van den Algemeenen Secretaris, een bezoek aan de residentie Soerabaja. Na aldaar een tiental dagen gewijd te hebben aan het houden van conferentiën met de verschillende autoriteiten van Oost-Java en het in oogenschouw nemen van de belangrijkste inrichtingen en werken in genoemd gewest, keerde de Landvoogd op den 29sten Juli te Batavia terug. Gedurende zijne afwezigheid was de vice-president van den Raad van Nederlandsch-Indië, de Heer H. M. ANDRÉE WILTENS, met het dagelijksch beleid der zaken belast.

Het personeel van den Raad van Nederlandsch-Indië onderging geene wijziging. De samenstelling van dit regeeringscollege was dus nog dezelfde als in het verslag van 1881 vermeld is. Het lid mr. T. H. DER KINDEREN keerde, na zijne zending in het belang der invoering van de nieuwe rechterlijke organisatie voor Celebes, de Molukken en Timor te hebben volbracht, in Augustus 1882 ter hoofdplaats terug. Ten behoeve van het rechtswezen ter Sumatra's Oostkust hield genoemde hooge ambtenaar in den aanvang van 1883 zich eenigen tijd in dat gewest op. In de laatste helft van 1882 bezocht een ander raadslid, de Heer J. P. SPRENGER VAN EIJK, eenige gewesten op Java, ten einde, ingevolge eene opdracht van den Gouverneur-Generaal, de noodige gegevens te verzamelen ter beoordeeling van de mogelijkheid om 's lands inkomsten in verband tot de beoeften te vermeerderen.

C. Mededeelingen van staatkundigen en algemeen aard.**§ 1. Betrekkingen met het buitenland.**

De aanrakingen tusschen de Nederlandsch-Indische Regeering en de naburige vreemde Gouvernemen ten kenmerkten zich voortdurend door onderlinge welwillendheid.

Van de Engelsche autoriteiten in de Straits-Settlements en op Laboan werd weder de verlenging verkregen van de sinds 1879 periodiek uitgevaardigde verbodsbepalingen tot wering van den uitvoer van buskruit en wapenen naar onze bezittingen. Daar er reden bestaat om te gelooven dat men te Singapore die verbodsbepalingen dikwijls ont-dook door Siameesche havens als bestemmingsplaats van het in werkelijkheid voor Nederlandsch-Indische havens bestemde kruit op te geven, mag het mede als een voordeel voor onze belangen worden beschouwd dat de Gouverneur der Straits, op verzoek van de Siamsche Regeering, heeft bepaald dat voortaan de vergunningen tot uitvoer van buskruit naar Siam aan den consul van gemeld Rijk te Singapore ter mede-onderteekening zouden worden voorgelegd, waardoor de gelegenheid zal ontstaan om dien uitvoer te controleren.

Ingevolge de door evenbedoelden Britschen Gouverneur bij de Regeering van Nederlandsch-Indië gedane stappen ontvingen de autoriteiten in Atjeh in September 1882 last om bij de handhaving van de kort te voren in werking getreden tijdelijke sluiting van Atjeh's noordkust voor allen in- en uitvoer (zie lager blz. 6) verzachtende bepalingen toe te passen, opdat de Pinangsche handelaren, die aan Atjehers voorschotten hadden verstrekt op te leveren peper, de gelegenheid erlangen om hunne transactiën te beëindigen.

Met den radja van Serawak, onzen nabuur ter westkust van Borneo, bleven onze autoriteiten in briefwisseling over